

Rolnummer 6667
Arrest nr. 91/2018 van 5 juli 2018

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van artikel 7, 4° en 5°, van de wet van 21 november 2016 betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord, ingesteld door de « Ordre des barreaux francophones et germanophone ».

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en A. Alen, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van het beroep en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 22 mei 2017 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 24 mei 2017, heeft de « *Ordre des barreaux francophones et germanophone* », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. V. Letellier, advocaat bij de balie te Brussel, beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 7, 4° en 5°, van de wet van 21 november 2016 betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 24 november 2016, tweede editie).

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. B. Renson, advocaat bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 7 februari 2018 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers J.-P. Moerman en A. Alen te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 28 februari 2018 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 28 februari 2018 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1. De « *Ordre des barreaux francophones et germanophone* » vordert de vernietiging van artikel 7, 4° en 5°, van de wet van 21 november 2016 betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord.

De verzoekende partij leidt een enig middel af uit de schending van artikel 12 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.2.1. In een eerste onderdeel bekritiseert de verzoekende partij de afschaffing, bij artikel 7, 5°, van de bestreden wet, van de zin die is vervat in artikel 16, § 6, eerste lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, luidens welke de persoon wiens vrijheid is benomen in vrijheid moet worden gesteld indien blijkt dat het bevel tot aanhouding niet is ondertekend door de onderzoeksrechter die het heeft verleend.

Het recht op vrijheid en veiligheid dat is gewaarborgd bij de in het middel beoogde bepalingen impliceert immers de toegang tot een rechter opdat deze op korte termijn uitspraak doet over de wettigheid van de beslissing en de invrijheidstelling beveelt indien zij onwettig is, hetgeen zeker het geval is wanneer het bevel niet is ondertekend. De ontstentenis van een dergelijke handtekening doet immers ernstig afbreuk aan de beslissing aangezien het bestaan zelf ervan ter discussie kan worden gesteld. Voorts maakt de betekening van het bevel tot aanhouding het niet mogelijk het risico van een willekeurige beslissing te ondervangen. Tot slot is de vergelijking die de wetgever maakt tussen de controle van de geldigheid van een bevel tot aanhouding en de controle van de geldigheid van de bewijzen niet relevant.

A.2.2. De Ministerraad herinnert aan het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State volgens hetwelk bij de in het middel bedoelde bepalingen « niet [wordt] vereist dat de niet-naleving van een vormvereiste in elk geval automatisch zou leiden tot een vrijlating van de aangehouden persoon (of de nietigheid van het aanhoudingsbevel) ». Hij voegt eraan toe dat in de rechtsleer en de rechtspraak, met inbegrip van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, men het erover eens is om te oordelen dat enkel wanneer ernstige en duidelijke onregelmatigheden voorhanden zijn, zoals een bevoegdheidsoverschrijding, of indien de betrokken partij niet werd gehoord, het bevel automatisch in strijd zal zijn met artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 12 van de Grondwet. In de andere gevallen kan het bevel worden hersteld door de hogere rechtscolleges gedurende beroepsprocedures.

De bestreden bepalingen hebben zeker niet tot gevolg een individu op willekeurige of onverantwoorde wijze van zijn vrijheid te beroven en in dat opzicht kunnen onregelmatigheden betreffende de vermeldingen met betrekking tot de feitelijke omstandigheden van de zaak, die welke eigen zijn aan de persoonlijkheid van de gedetineerde en de ontstentenis van de handtekening van de rechter door de wetgever worden beschouwd als zijnde geen ernstige en duidelijke onregelmatigheden die automatisch tot een onmiddellijke invrijheidstelling moeten leiden. Aan de wetgever kan dus niet worden verweten dat hij van mening is geweest dat een evenredigheidstoets moet kunnen worden verricht door een onafhankelijke rechter, namelijk door de raadkamer, die binnen de vijf dagen uitspraak dient te doen over het al dan niet handhaven van de voorlopige hechtenis.

Overigens kan het systeem dat bij de bestreden bepalingen is ingevoerd een beter evenwicht tussen de vereisten van de openbare veiligheid en de bescherming van de individuele vrijheden waarborgen. Het biedt een antwoord op de kritiek van het College van procureurs-generaal ten aanzien van de wet van 31 mei 2005 die de sancties van onmiddellijke invrijheidstelling had ingevoerd die thans bij de bestreden bepalingen zijn opgeheven, waarbij het College in zijn advies het onevenwicht van een dergelijk systeem aanvoert. Volgens het College zouden dergelijke sancties tot absurde situaties en rampzalige gevolgen kunnen leiden.

Het sanctiesysteem dat is ingevoerd bij de wet van 2005 maakte het, in de ogen van de Ministerraad, niet mogelijk rekening te houden met, bijvoorbeeld, een geval van overmacht. Het maakte het evenmin mogelijk de sanctie te dekken in het geval dat andere elementen van het dossier het mogelijk maakten vast te stellen dat het bij de wet gewenste doel was bereikt.

De Ministerraad doet voorts gelden dat in de ogen van het Hof van Cassatie zelf de vereiste van de handtekening van de rechter op het bevel tot aanhouding geen substantiële voorwaarde is die, in geval van niet-inachtneming, impliceert dat de inverdenkinggestelde onmiddellijk in vrijheid wordt gesteld. Hij haalt hetzelfde arrest van het Hof van Cassatie aan als dat welk door de verzoekende partij wordt aangevoerd en waarin wordt bevestigd dat de betekening van het bevel tot aanhouding – en niet het bevel zelf – niet moet zijn voorzien van de handtekening van de onderzoeksrechter. Hij voert ook de rechtspraak van het Hof van Cassatie aan volgens welke artikel 16, § 6, eerste lid, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis slechts van toepassing is voor de voorlopige hechtenis en niet voor de beslissing van de Minister waarbij de vreemdeling van zijn vrijheid wordt beroofd met het oog op zijn uitzetting en voor dat soort van beslissing een elektronische handtekening volstaat.

Tot slot verklaart de Ministerraad dat de wetgever niet kan worden verweten dat hij blijk heeft willen geven van coherentie en de voorrang geeft aan een algemene theorie van de nietigheden zoals verankerd in de wet van 24 oktober 2013 tot wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering wat betreft de nietigheden, alsook aan een algemene theorie van de onregelmatigheden.

A.2.3. Hoewel het juist is, antwoordt de verzoekende partij, dat luidens de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de gebreken in een beslissing tot inhechtenisneming door de interne rechtscolleges in hoger beroep kunnen worden weggenomen in het kader van een procedure van jurisdictionele controle – en in België door de raadkamer –, is zulks niet het geval wanneer het gebrek een ernstige en duidelijke onregelmatigheid uitmaakt, waarbij de Ministerraad niet kan worden gevolgd wanneer hij beweert dat de ontstentenis van de handtekening van de onderzoeksrechter op het origineel van het bevel tot aanhouding geen ernstige en duidelijke onregelmatigheid is.

In dat opzicht moet, indien men de rechtspraak van het Europees Hof volgt, ervan worden uitgegaan dat de ontstentenis van ondertekening van het bevel tot aanhouding het *ex facie* ongeldig maakt.

Daarenboven is het door de Ministerraad aangehaalde uittreksel uit de hoorzitting van de vertegenwoordiger van het College van procureurs-generaal zonder relevantie aangezien de gehoorde magistraat het principe bekritiseerde van de opheffing van het bevel tot aanhouding wanneer de inverdenkinggestelde tijdens zijn verhoor niet op de hoogte is gebracht van de mogelijkheid dat hij van zijn vrijheid wordt beroofd.

Een dergelijke onregelmatigheid is uiteraard niet te vergelijken met de ontstentenis van een bevel tot aanhouding dat is ondertekend door de rechter die ertoe is gemachtigd het te verlenen, waarbij het optreden van de rechter een grondwettelijke waarborg vormt.

Tot slot moet bij de evenredigheidstoets die de Ministerraad eist integendeel de voorrang worden gegeven aan het recht op vrijheid en veiligheid, omdat men anders vervalt in een regime van willekeur waarin het daadwerkelijke optreden van de rechter niet langer zou zijn gewaarborgd aangezien men, om het bewijs van zijn optreden te leveren, genee gen zou nemen met een niet-ondertekend bevel en dus met een onbestaande akte.

De vereiste van een voorafgaand verhoor en van de betekening van een akte die zelf niet moet zijn ondertekend, die volgens de Ministerraad volstaat om de bescherming van de burger tegen willekeur te waarborgen, volstaat niet om het doel van de in het middel beoogde bepalingen te bereiken.

A.3.1. In het tweede onderdeel bekritiseert de verzoekende partij de afschaffing, bij artikel 7, 4°, van de bestreden wet, van de sanctie van automatische invrijheidstelling wanneer het bevel tot aanhouding niet de opgave bevat van het feit waarvoor het wordt verleend, van de beoogde wetsbepaling en van de vaststelling van het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld, alsook van de redenen die de voorlopige hechtenis wettigen.

De wetgever doet aldus afbreuk aan de essentie van het recht op veiligheid dat is verankerd in de in het middel beoogde bepalingen. Hij schaft immers een vormvereiste af die ertoe strekt de inachtneming te waarborgen van de inhoudelijke vereiste volgens welke de vrijheidsberoving uitzonderlijk moet blijven, waarbij de vereiste van uitdrukkelijke motivering van de beslissing tot vrijheidsberoving trouwens verankerd is in artikel 12, derde lid, van de Grondwet.

A.3.2. De Ministerraad verwijst eerst naar de argumentatie die hij heeft uiteengezet in het kader van het onderzoek van het eerste onderdeel van het middel.

Vervolgens doet hij gelden dat de bestreden bepaling ertoe strekt de moeilijkheden te ondervangen die voortkomen uit de regeling van vóór de bestreden wet, aangezien het onderscheid tussen een ontstentenis van motivering, die aanleiding moet geven tot onmiddellijke invrijheidstelling, en een ontoereikende motivering, die door de onderzoeksgerechten kan worden « hersteld », niet zeer eenvoudig was.

Tot slot is de bestreden bepaling verenigbaar met artikel 5 van het Verdrag en inzonderheid met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, in zijn arresten *Mooren* t. Duitsland, enerzijds, en *Minjat* t. Zwitserland, anderzijds.

In dat opzicht waarborgt het feit dat de raadkamer de wettigheid van de hechtenis op korte termijn, te weten binnen de vijf dagen, controleert, de inachtneming van de algemene beginselen die artikel 5 van het Verdrag impliceert, namelijk het beginsel van de voorrang van het recht, van de rechtszekerheid, van evenredigheid en van bescherming tegen willekeur.

A.3.3. De verzoekende partij stelt eerst vast dat de Ministerraad niet antwoordt op het tweede onderdeel van het middel in zoverre het is afgeleid uit de schending van artikel 12, derde lid, van de Grondwet, dat de grondwettelijke grondslag vormt van de vereiste dat het bevel tot aanhouding uitdrukkelijk wordt gemotiveerd.

In dat opzicht is de door de Ministerraad aangehaalde rechtspraak niet relevant aangezien in België het interne recht, namelijk artikel 12, derde lid, van de Grondwet, de uitdrukkelijke motivering van de bevelen tot aanhouding oplegt als waarborg tegen willekeur. Het Europees Hof zou dus niet tot dezelfde conclusie kunnen komen als in de door de Ministerraad aangevoerde zaak *Minjat* t. Zwitserland aangezien in dat arrest het recht van het kanton Geneve ten uitvoer werd gelegd dat daarin in acht was genomen en zulks des te meer omdat in die zaak de inverdenkinggestelde wel degelijk in vrijheid is gesteld na de vaststelling van de ontstentenis van redenen voor de verlenging van zijn bevel tot aanhouding, maar niet door de rechtbank die in hoger beroep uitspraak doet over die verlenging, maar door het lagere rechtscollege waarnaar de zaak was teruggezonden na de vaststelling van de ontstentenis van redenen voor de verlenging waartoe het had besloten, hetgeen de verzoeker betwistte.

Die situatie is fundamenteel verschillend van die welke wordt geregeld door de bestreden bepaling, die de beslissing tot vrijheidsberoving betreft.

De vermeende praktische moeilijkheden waartoe de vraag of een beslissing uitdrukkelijk gemotiveerd is dan wel of de formele redenen alleen ontoereikend of ongeschikt zijn, aanleiding zou geven, maken het niet mogelijk de grondwettelijke waarborg en het daadwerkelijke karakter ervan af te schaffen door de aanneming van de betwiste bepaling.

- B -

B.1. De verzoekende partij vordert de vernietiging van artikel 7, 4° en 5°, van de wet van 21 november 2016 betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord.

Zij voert aan dat die bepaling artikel 12 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt.

B.2.1. Artikel 7, 4° en 5°, van de wet van 21 november 2016 betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord, bepaalt :

« In artikel 16 van [de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis], laatstelijk gewijzigd bij de wet van 3 augustus 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

[...]

4° in paragraaf 5, tweede lid, wordt de zin ‘ Bij ontstentenis van deze mededelingen, wordt de in verdenking gestelde in vrijheid gesteld. ’ opgeheven;

5° in paragraaf 6, eerste lid, wordt de zin ‘ Bij ontstentenis van de handtekening van de rechter, wordt de in verdenking gestelde in vrijheid gesteld. ’ opgeheven ».

B.2.2. Bij het voormelde artikel 7, 4° en 5°, is de zin geschrapt die is vervat in artikel 16 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis en luidens welke de persoon wiens vrijheid is benomen in vrijheid moet worden gesteld indien blijkt dat het bevel tot aanhouding niet is gemotiveerd (artikel 16, § 5, tweede lid) of door de onderzoeksrechter niet is ondertekend (artikel 16, § 6, eerste lid).

Vóór de wijziging aangebracht bij artikel 7, 4° en 5°, van de wet van 21 november 2016 bepaalde artikel 16 van de wet van 20 juli 1990 :

« [...]

§ 5. Het bevel tot aanhouding bevat de opgave van het feit waarvoor het wordt verleend, vermeldt de wetsbepaling die bepaalt dat het feit een misdaad of een wanbedrijf is en stelt het bestaan vast van ernstige aanwijzingen van schuld.

De rechter vermeldt daarin de feitelijke omstandigheden van de zaak en die welke eigen zijn aan de persoonlijkheid van de verdachte, die de voorlopige hechtenis wettigen gezien de criteria bepaald in § 1. Bij ontstentenis van deze mededelingen, wordt de in verdenking gestelde in vrijheid gesteld.

Indien de onderzoeksrechter beslist dat het bevel tot aanhouding moet worden uitgevoerd door een hechtenis onder elektronisch toezicht, vermeldt hij eveneens het adres van uitvoering van de hechtenis onder elektronisch toezicht.

Het bevel tot aanhouding vermeldt eveneens dat de verdachte vooraf is gehoord.

§ 6. Het bevel wordt ondertekend door de rechter die het heeft verleend, en wordt met zijn zegel bekleed. Bij ontstentenis van de handtekening van de rechter, wordt de in verdenking gestelde in vrijheid gesteld.

De verdachte wordt erin met name genoemd of zo duidelijk mogelijk aangewezen.

[...] ».

B.2.3. Artikel 16, § 1, van de wet van 20 juli 1990, waarnaar paragraaf 5 van hetzelfde artikel verwijst, bepaalt :

« Slechts in geval van volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid en indien het feit voor de verdachte een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben, kan de onderzoeksrechter een bevel tot aanhouding verlenen.

De onderzoeksrechter beslist eveneens of dit bevel tot aanhouding moet worden uitgevoerd ofwel in een gevangenis, ofwel door een hechtenis onder elektronisch toezicht. De uitvoering van de hechtenis onder elektronisch toezicht, die inhoudt dat de betrokkene, met uitzondering van toegestane verplaatsingen, voortdurend op een bepaald adres moet verblijven, vindt plaats overeenkomstig de door de Koning bepaalde nadere regels.

Deze maatregel mag niet worden getroffen met het oog op onmiddellijke bestraffing, noch met het oog op de uitoefening van enige andere vorm van dwang.

Indien het maximum van de van toepassing zijnde straf vijftien jaar opsluiting niet te boven gaat, mag het bevel slechts worden verleend als er ernstige redenen bestaan om te vrezen dat de in vrijheid gelaten verdachte nieuwe misdaden of wanbedrijven zou plegen, zich aan het optreden van het gerecht zou onttrekken, bewijzen zou pogen te laten verdwijnen of zich zou verstaan met derden.

Bij misdrijven bedoeld in boek II, titel *Iter*, van het Strafwetboek waarop het maximum van de van toepassing zijnde straf vijf jaar gevangenisstraf te boven gaat, moeten deze redenen niet vervuld zijn ».

B.3.1. Sinds de herziening van 24 oktober 2017 bepaalt artikel 12 van de Grondwet :

« De vrijheid van de persoon is gewaarborgd.

Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft.

Behalve bij ontdekking op heterdaad kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter dat uiterlijk binnen achtenveertig uren te rekenen van de vrijheidsberoving moet worden betekend en enkel tot voorlopige inhechtenisneming kan strekken ».

Artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« 1. Eenieder heeft recht op persoonlijke vrijheid en veiligheid. Niemand mag van zijn vrijheid worden beroofd, behalve in de navolgende gevallen en langs wettelijke weg :

[...]

c) indien hij op rechtmatige wijze is gearresteerd of gevangen gehouden ten einde voor de bevoegde rechterlijke instantie te worden geleid, wanneer redelijke termen aanwezig zijn om te vermoeden, dat hij een strafbaar feit heeft begaan of indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat het noodzakelijk is hem te beletten een strafbaar feit te begaan of te ontvluchten nadat hij dit heeft begaan;

[...]

3. Eenieder die gearresteerd is of gevangen wordt gehouden, overeenkomstig lid 1 c) van dit artikel moet onmiddellijk voor een rechter worden geleid of voor een andere autoriteit die door de wet bevoegd verklaard is om rechterlijke macht uit te oefenen en heeft het recht binnen een redelijke termijn berecht te worden of hangende het proces in vrijheid te worden gesteld. De invrijheidstelling kan afhankelijk worden gesteld van een waarborg voor de verschijning van de betrokkene in rechte.

4. Eenieder die door arrestatie of gevangenhouding van zijn vrijheid is beroofd heeft het recht voorziening te vragen bij de rechter opdat deze op korte termijn beslist over de wettigheid van zijn gevangenhouding en zijn invrijheidstelling beveelt, indien de gevangenhouding onrechtmatig is.

[...] ».

B.3.2. Wanneer een verdragsbepaling die België bindt, een draagwijdte heeft die analoog is aan die van een van de grondwetsbepalingen waarvan de toetsing tot de bevoegdheid van het Hof behoort en waarvan de schending wordt aangevoerd, vormen de waarborgen vervat in die verdragsbepaling een onlosmakelijk geheel met de waarborgen die in de betrokken grondwetsbepalingen zijn opgenomen.

B.3.3. Aangezien zowel artikel 12 van de Grondwet als artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens het recht op individuele vrijheid waarborgen, dient het Hof, bij de toetsing aan die grondwetsbepaling, rekening te houden met de voormelde verdragsbepaling.

B.3.4. Gelet op het fundamentele belang van de *habeas corpus* dienen alle beperkingen op de individuele vrijheid restrictief te worden geïnterpreteerd en dient hun grondwettigheid met de grootste omzichtigheid te worden onderzocht.

B.4. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde dat niet elke fout in een bevel tot aanhouding de hechtenis zelf onrechtmatig maakt. Een periode van hechtenis is in principe rechtmatig wanneer ze gebaseerd is op een rechterlijk bevel en op zich niet willekeurig is; enkel in geval van ernstige en duidelijke onregelmatigheden zal het bevel noodzakelijkerwijze in strijd zijn met artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (zie bijvoorbeeld : EHRM, 10 juni 1996, *Benham* t. Verenigd Koninkrijk, §§ 42-47; 4 augustus 1999, *Douiye* t. Nederland, §§ 44-55; 28 oktober 2003, *Minjat* t. Zwitserland, §§ 38-49; 8 november 2005, *Khudoyorov* t. Rusland, §§ 127-133; 4 maart 2008, *Marturana* t. Italië, §§ 78-82; 9 juli 2009, *Mooren* t. Duitsland, §§ 82-89; 12 februari 2013, *Yefimenko* t. Rusland, §§ 101-111).

B.5. De ondertekening van het bevel tot aanhouding door de rechter die het verleent, is een substantiële vormvereiste. De afschaffing, bij artikel 7, 5°, van de bestreden wet, van de sanctie van de invrijheidstelling van de gedetineerde wegens het ontbreken van de handtekening van de onderzoeksrechter heeft tot gevolg dat de niet-naleving van die vormvereiste niet langer wordt gesanctioneerd.

Alleen de handtekening van de onderzoeksrechter waarborgt dat het bevel tot aanhouding wel degelijk van die magistraat uitgaat. Gelet op het essentiële karakter van het recht op

persoonlijke vrijheid, vormt de niet-nakoming van een dergelijke formaliteit, zelfs in geval van overmacht, een ernstige en bijgevolg onherstelbare onregelmatigheid.

Het bestreden artikel 7, 5°, schendt de in het middel beoogde bepalingen.

Het eerste onderdeel van het middel is gegrond. Artikel 7, 5°, van de wet van 21 november 2016 dient derhalve te worden vernietigd.

B.6. Artikel 12, derde lid, van de Grondwet maakt het slechts mogelijk afbreuk te doen aan het bij het eerste lid ervan gewaarborgde recht op de vrijheid van de persoon voor zover de persoon het voorwerp uitmaakt van een aanhouding bij een met redenen omkleed bevel van een rechter dat binnen achtenveertig uren te rekenen van de vrijheidsberoving moet worden betekend.

Het kan worden aanvaard dat, volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie, « de onderzoeksgerechten die de wettigheid van het bevel tot aanhouding moeten onderzoeken, [bevoegd zijn] om de redenen ervan te verbeteren door ofwel een foutieve reden door een juiste reden te vervangen, dan wel de eventuele vergissingen te verbeteren waardoor het bevel is aangetast, voor zover die [...] geen onherstelbaar gebrek opleveren » (Cass., 27 mei 2015, *Arr. Cass.*, 2015, nr. 348). Door toe te laten dat het bevel tot aanhouding geen motivering bevat, schendt de bestreden bepaling echter artikel 12 van de Grondwet.

Het tweede onderdeel van het middel is gegrond. Artikel 7, 4°, van de wet van 21 november 2016 dient derhalve te worden vernietigd.

B.7. Teneinde te vermijden dat alle aanhoudingsbevelen die reeds op grond van de vernietigde bepalingen zijn genomen, als gevolg van het onderhavige arrest opnieuw in vraag zouden worden gesteld, dienen, met toepassing van artikel 8, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, de gevolgen van de vernietigde bepalingen te worden gehandhaafd zoals aangegeven in het dictum.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt artikel 7, 4° en 5°, van de wet van 21 november 2016 betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord;

- handhaaft de gevolgen van de vernietigde bepalingen ten aanzien van alle op grond van die bepalingen vóór 1 september 2018 verleende bevelen tot aanhouding.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 5 juli 2018.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

J. Spreutels